

Proč fotili vlajku znovu?

Vzdělávací cíl: Žáci pomocí srovnání dvou různých fotografií vztyčování vlajky na Iwodžimě odhalí důvody vzniku druhého snímku. Pomocí dalších zdrojů porozumí významům úspěšnější fotografie.

Klíčová slova: druhá světová válka, propaganda, paměť, vztah k minulosti, uspořádáváme zdroje

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIÍ (5 min.)

Prohlížení fotografií s pomocí lupy, četba popisek.

Popisky předkládají žákům základní kontext snímků. Učitel může případně doplnit informace o dobývání ostrova Iwodžima v únoru a březnu 1945. Pro americkou armádu byl ostrov důležitý, neboť mohla tamní letiště využít k přímým náletům na Japonsko. Jednalo se o jednu z nejkrvavějších bitev v Tichomoří.

2 ANALÝZA A SROVNÁNÍ FOTOGRAFIÍ (5 min.)

Označování důležitých prvků na fotografiích a jejich srovnávací popis.

Žáci by si mohli povšimnout odlišné kompozice snímků. Na Rosenthalově fotografii je větší vlajka a stojí v centru pozornosti, záběr zachycuje přímo vztyčování, a je tak dynamičtější. U Loweryho na sebe strhává pozornost voják se zbraní v popředí snímku. Na prvním snímku je 8 mužů (dva jsou v zákrytu) a na druhém 6.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZY (7 min.)

Formulování hypotézy ohledně významu fotografií a důvodů jejich pořízení. Odpovídání na otázku na základě předchozí analýzy snímku: ? Proč fotili vztyčování vlajky?

Žáci by si měli uvědomit, že existovali váleční fotografové. Jejich roli mohou ponejprv vymezit věcně: měli dokumentovat průběh bojů. Učitel je podněcuje, aby vnímali i další možné funkce fotografií: informovaly veřejnost o průběhu bojů, mobilizovaly občany k podpoře války a symbolicky vyjadřovaly její smysl - měly propagandistickou funkci.

4 ZKOUMÁNÍ DALŠÍCH PRAMENŮ A DOPLNĚNÍ HYPOTÉZY (10 min.)

Zkoumání pramenů v doplňkové galerii a doplnění popisu ústřední fotografie.

Učitel zdůrazní, aby žáci věnovali zvýšenou pozornost internetovému článku o snímcích vztyčování vlajky na Iwodžimě z roku 2010. Naleznou zde informace potřebné k osvětlení úspěchu Rosenthalovy fotografie. Díky plakátu válečné půjčky si žáci mohou uvědomit, že fotografie posloužila k mobilizaci veřejnosti k podpoře válečného úsilí USA. Občané v rámci kampaně poskytovali své úspory státu, aby podpořili válečné úsilí. Vlastně nakupovali cenné papíry se státní zárukou. Krátký filmový záběr z vrcholu hory Suribači umožní žákům srovnání mediálního zprostředkování události pomocí filmu a fotografie. Učitel se může ptát, proč se neproslavil filmový záběr. Snímek pomníku americké námořní pěchoty v Arlingtonu nedaleko Washingtonu (instalován 1954)

dokládá, že se výjev z Iwodžimy stal důležitým symbolem amerického vítězství ve válce a že hraje významnou roli v kolektivní paměti Američanů.

Nová zjištění, která osvětlují, proč se proslavil až druhý snímek, žáci zanášejí do fotografie. Učitel upozorňuje, že nemusí opravovat původní hypotézy, pouze doplňují popis fotografie.

5 INTERPRETACE PRAMENŮ (8 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy fotografie a dalších pramenů řeší rámcovou otázku: **?** Proč fotili vlajku znovu? Odpovídají na otázky: **?** Proč se proslavil až druhý snímek? **?** Na co byste se zeptali fotografů?

Žáci shrnují své závěry o okolnostech pořízení a vyznění Rosenthalovy fotografie. Věcný důvod k přefocení souvisel s rozhodnutím o vztyčení větší vlajky, která by byla lépe viditelné z ostrova i lodí. Další důvody tkví v odlišném vyznění fotografií. Druhý snímek má vyváženější kompozici, výjev je přímo ve středu a záběr na moře dodává fotografii vertikální rozměr. Žáci mohou poukázat na okolnost, že zachytil přímo vztyčování vlajky. Společné úsilí mužů na snímku vyznívá jako symbol kolektivní soudržnosti americké armády. Vojáci navíc nejsou zachyceni detailně, na rozdíl od Loweryho nevidíme jejich tváře, a tak může výjev vyznívat jako nadčasový symbol amerického válečného úsilí.

Druhá otázka nabízí prostor k zamyšlení nad aktérskou perspektivou fotografů a potažmo též zobrazených vojáků. Žáci se mohou dotknout etických kontextů: Není druhá, Rosenthalova fotka vlastně podvod? Jak mohl situaci vnímat Lowery? Nabízí snímek pravdivý obraz bojů na Iwodžimě? Jak fotografování ovlivnily probíhající boje? Vztyčování probíhalo jen pár dní po invazi na ostrov, k níž došlo 16. února 1945. Stále probíhaly tvrdé boje, což dokládá i skutečnost, že tři z šesti vojáků na Rosenthalově snímku na ostrově

Další možnosti zapojení do výkladu:

Na práci s fotografií lze navázat cvičením [Vztyčování vlajky](#), které se věnuje obdobně ikonickému snímku se sovětskou vlajkou nad Říšským sněmem v Berlíně. Symbolické obrazy vítězství jsou si překvapivě podobné, spojuje je i prvek inscenovanosti.

Pokud by žáky zaujal příběh vojáků, může je učitel nasměrovat, aby celou událost vnímali i z jejich perspektivy. Mohou po jejich osudech pátrat na internetu. Příběh vztyčování je důkladně popsán třeba na [Wikipedii](#). Byl zpracován i ve filmu *Vlajky našich otců* (2006, r. Clint Eastwood), který se zaměřuje právě na osudy vojáků a dopad popularity fotografie na jejich životy.